

Dolgotrajni sodni postopki (2)

Neustrezni zakoni, neznanje sodnikov

Pomanjkanje ekonomskih znanj pri sodnikih odvetnikom omogoča zavlačevanje postopkov. Nenehno spreminjanje zakonodaje onemogoča vzpostavitev enotnih sodnih praks.

LJUBLJANA – V Sloveniji je zaradi dolgotrajnih sodnih postopkov po mnenju stroke v zadnjih dveh letih propadlo kar 6000 podjetij. Povprečen čas od vložitve gospodarskega spora do izvršbe, ki vsebuje mnenje sodnega izvedenca, je po podatkih Svetovne banke v Sloveniji okoli tri leta in pol, kar nas uvršča na deveto najslabše mesto med 183 državami. Zato se postavlja vprašanje, zakaj postopki pri nas trajajo tako dolgo.

V Sloveniji in tudi drugih državah Evropske unije se je zaradi krize močno povečalo število gospodarskih sporov, kar pomeni večjo obremenitev sodišč in posledično daljši čas odločanja, pojasnjuje pravosodni minister **Aleš Zalar**. Iz sodniških evidenc je razvidno, da so okrožna sodišča lani opazila okoli 15-odstotno povečanje števila vloženih sporov od predlani, razveseljiv pa je podatek, da so jih rešila 20 odstotkov več kot leta 2009.

Nejasna zakonska določila omogočajo zavlačevanje

Vendar pa sodni zaostanki niso le posledica krize. Po mnenju **Štefana Grosarja**, predsednika upravnega odbora Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije (OZS), je za podaljševanje sporov in veliko obremenjenost sodišč kriva predvsem zakonodaja. Ta je še pred kratkim na primer omogočala, da se je dolжник izognil plačilu za opravljeno storitev s trditvijo, da upnika ne pozna, saj je kakršen koli ugovor avtomatsko sprožil postopek pred sodiščem.

To se je z uvedbo elektronske izvršbe nekoliko uredilo, priznava Grosar. Vendar pa so zlorabe še kar možne, opozarja poslovna svetovalka in direktorica družbe Nevija **Tea Gorjup**. Čeprav novi zakon, ki ureja izvršbo, ne omogoča več sklicevanja podjetja, ki poslovneemu partnerju dolguje plačilo, na to, da upnika ne pozna, se velikokrat zgodi, da dolжник oporeka terjatvi z izjavo, da storitev upnika ni bila izvedena v skladu s pogodbenim dogovorom, in tako spor zavleče za nadaljnji dve ali tri leta.

Grosar in Gorjupova opozarjata tudi na predolge roke za predložitev dokazov in morebitne pritožbe, ki podaljšujejo postopek. Hkrati je zakonodaja pogosto nejasno napisana: »Dvomljive in nejasne zakonske dikcije dajejo možnost za špekulacije, prevare, posledica pa so spori, za rešitev katerih sodišča potrebujejo tudi do štiri ali pet različnih pravnih mnenj okrog tolmačenja enega zakonskega določila. To pa ponovno zavlačuje postopke,«

opaža Tea Gorjup.

Pomanjkljivo znanje sodnikov

Branko Korže z ljubljanske ekonomske fakultete v nasprotju z Grosarjem in Gorjupovo meni, da je zakonodaja dobro urejena, saj sodnikom omogoča, da z ustreznim znanjem hitro končajo postopke. Težava pa je, da sodniki tega znanja nimajo.

Gospodarski spori zahtevajo, da sodnik poleg pravnih norm pozna tudi poslovne navade, pojasnjuje Korže. Obligacijski zakonik jasno določa, da morajo v primeru pomanjkanja pogodbenih zavez sodniki v gospodarskih sporih razsojati na podlagi uveljavljenih poslovnih praks, težava pa je, da jih ne poznajo in jih zato ne uporabljajo. Če bi jih, bi lahko bolj učinkovito vodili postopke in bolje usmerjali delo odvetnikov, kar bi bistveno skrajšalo postopek. Pomanjkanje znanj sodnikov pa daje prednost odvetnikom, ki se zavzamejo in posvetujejo s strokovnjaki, in potem oni namesto sodnikov vodijo postopek. »Tako so v zahtevkih za sodna izvedenska mnenja, ki jih

TEA GORJUP

FOTO ŠPELA ŽABKAR/DOKUMENTACIJA DELA

dobi naša fakulteta, vprašanja pogosto nejasna, včasih tudi laična, in z njimi odvetniki zavajajo,« opaža Korže.

Pritrjuje mu Tea Gorjup: »Nekatere odvetniške pisarne, ki si jih večinoma lahko privoščijo le velika

podjetja, so zaradi obilice sredstev in močnih odvetniških ekip usposobljena za zavlačevanje postopkov.« Gorjupova tudi opaža, da sodniki od strank v postopku ponavadi zahtevajo dokazila in mnenja, ki bi jih lahko veliko hitreje pridobili sami, na primer davčne podatke ali izpiske iz zemljiške knjige. Ker pa te interdisciplinarnе povezave ni, se datumi obravnav vedno bolj odmikajo, kar še dodatno upočasnjuje postopek.

Potrebo po pogostejšem izobraževanju priznava tudi predsednik ljubljanskega okrožnega sodišča **Anton Panjan**: »Bodoči sodniki se med študijem in pripravništvom z reševanjem bolj zapletenih gospodarskih sporov ne seznanijo dovolj. Na to opozarjamo tudi pravosodno ministrstvo, ki se odziva in prek Centra za izobraževanje v pravosodju izvaja izobraževanja na tem področju. Vendar je takšnih izobraževanj še vedno odločno premalo, ker je to specifično področje, kjer mora biti sodnik s svojim znanjem kos tako strankam kot tudi odvetnikom. Za to pa mora znati pravilno postavljati vprašanja, kar velikokrat zahteva specifična ekonomska ali ekonomsko-finančna znanja pa tudi določena tehnična.«

Treba je poenotiti sodno prakso

Branko Korže in Tea Gorjup opozarjata, da sodišča v skoraj identičnih zadevah pogosto odločajo vsako po svoje. »Vrhovno sodišče ima nalogo, da usklajuje in poskrbi za poenotenje sodne prakse, a je ne izpolnjuje dovolj,« opominja Korže. Meni, da bi morale vrhovno sodišče sprejeti več skupnih stališč, ki bi poenotila sodno prakso, namesto da poskušamo enotno odločanje pri vsakem ekscesu zagotoviti s spreminjanjem zakonodaje, pri tem pa ne razmišljamo o posledicah teh sprememb.

Pogoste spremembe zakonov namreč otežujejo delo sodnikov, opozarja Anton Panjan: »Procesna zakonodaja in zakon o gospodarskih družbah se pogosto spreminjata,

morda celo prepogosto. Ta nestabilnost zakonodaje zagotovo vpliva na kakovost sojenja, saj onemogoča oblikovanje trdne sodne prakse pri nekaterih spornih pravnih vprašanjih. O kakršni koli sodni praksi je ob vseh novitetah na splošno težko govoriti.«

Zaostanki sistemsko tveganje za korupcijo

Zaradi narave gospodarskih sporov so vanje velikokrat vključeni kapitalsko močni subjekti, ki imajo zato možnost tudi z nelegalnimi sredstvi vplivati na hitrost odločanja v postopku. Zato se postavlja vprašanje, koliko je naš sodni sistem odprt do korupcije oziroma ali bi lahko bila ta eden izmed razlogov za počasno odločanje v posameznih primerih.

Minister Zalar meni, da o sistemski korupciji v sodstvu ni mogoče govoriti in da posamezni primeri, ki so jih zaznali, niso segali na po-

dročje gospodarskih sporov. Tudi Komisija za preprečevanje korupcije se s prijavi, ki bi se nanašale na neposredno podkupovanje sodnikov, srečuje redko – pogoste so le prijave tistih tožnikov oziroma tožencev, ki so tožbo izgubili, in ti praviloma ne predložijo nobenih dokazov za svoje obtožbe.

Vendar pa dolgotrajnost odločanja v gospodarskih sporih poleg negativnega vpliva na zaupanje ljudi v pravne institucije predstavlja sistemsko tveganje za korupcijo, saj skrjuje morebitne (uspešne) nelegalne poskuse zavlačevanja z odločanjem. Vendar pa – tako kot žal na številnih drugih področjih – razprava o teh problemih šele poteka in podatki so nezadostni, da bi lahko dajali verodostojne sklepe, opozarjajo na protikorupcijski komisiji.

Po izkušnjah Antona Panjana pa največje korupcijsko tveganje predstavlja sodelovanje z zunanjimi so-

delavci, kot so stečajni upravitelji in sodni izvedenci. Sodišča morajo zato zelo paziti, da se zaradi majhnosti naše države ne bi favorizirali določeni sodni izvedenci in da ne bi nastale povezave med izvedenci in stranko v postopku. Zato bi morala vsa sodišča spremljati kakovost in odzivnost sodnih izvedencev, ker pri nekaterih zadeve zastarajo. »Zgodilo se nam je že, da je bil spis eno leto pri izvedencu in smo morali iti sodniki ponj. Zato moramo takšne izvedence izločevati.« Na sodiščih pa je treba pazljivo spremljati vrstni red razpisovanja obravnav, s čimer lahko zaznamo morebitne vplive od zunaj, je povedal Panjan.

ANŽE VOH BOŠTIC

Vse prispevke o dolgotrajnih sodnih postopkih v gospodarskih sporih si preberite v rubriki Uredništvo priporoča na www.delo.si/gospodarstvo.

Poročilo o gospodarskih pravnih zadevah

na okrožnih sodiščih v letih 2009 in 2010

	prejete zadeve		razlika prejete zadeve 2010/2009	rešene zadeve		razlika rešene zadeve 2010/2009
	2009	2010		2009	2010	
Celje	1846	2004	8,60 %	1134	1595	40,70 %
Koper	744	954	28,20 %	584	720	23,30 %
Kranj	888	1015	14,30 %	726	898	23,70 %
Krško	390	210	-6,20 %	263	227	-13,70 %
Ljubljana	4964	5808	17,00 %	3782	4493	18,80 %
Maribor	1616	2264	40,10 %	1227	1214	-1,10 %
Murska Sobota	576	360	-37,50 %	393	397	1,00 %
Nova Gorica	398	609	53,00 %	328	398	21,30 %
Novo mesto	467	526	12,60 %	284	483	70,10 %
Ptuj	331	356	7,60 %	193	341	76,70 %
Slovenj Gradec	200	230	15,00 %	138	120	-13,00 %
skupaj	12.420	14.336	15,40 %	9052	10.886	20,30 %